

השולח פרק רביעי גימין

גמ' יבמין הוה. פי' צוקוטקס שנתן לה גט לפוסלה על האמין וכמוכה על נכסי בעלה הראשון וקשה למה היה להם להזכיר גט למה ניתנה כמותה לניצות עד שחלוץ והיה להם לכתוב שחלטה ואמר ר"י גט יבמין הוה ללאחר שנתייבמה גרשה הינם וכמוכה על נכסי בעלה הראשון ומוריא הימילא משום דקא ערחה קמי אחיו: אבל נשאת אין מדיירין אותה. וא"ת ודירה או שלא תוכל ככר זה אם נהנית משל בעלה ותוכל לאלתר בפנינו וכן קשה צמון דפריך וליחוש דלמא אולה לגבי חסד ושירי לה ולרבי אליעזר דאמר צפרק נערה המאורסה (מדרס דף עה. ודף עו.) שיכול להפך כל נדרים שעמדה לידור חלי שפיר דליכא למיחש שמה צכר הפך לה כל מה שעמדה לידור אבל לשאר תנאי קשה וי"ל שאינה חוששת אלא נדר ששל ידה היא עומדת באיסור כל ימיה וא"ת ונדירה צפני בעלה ואומר לה קיים ליכי דלא אכין יכול להפך כדאמר צפ' נערה המאורסה (ספ דף עה.) וי"ל דחיישין שמה יפך לה בלחש קודם שיאמר קיים ליכי וא"ת ודירה על דעת רבים דאין לו הפכה כדאמר אממר לקמן וי"ל דלענין נדרי אשתו אין לחלק בין צרבים בין על דעת רבים וכיון דלרב הונא צרבים יש לה הפכה ה"ה על דעת רבים דכיון שאינה חלוייה צדעתה דיכול להפך אפילו בלא חרטה כן יכול להפך בלא דעת רבים וכי פריך ודלמא אולה לגבי חסד ושירי לה הוה מני לגשויה דמדריין לה על דעת רבים אלא דכלאו הכי משני שפיר ועי"ל דרב הונא לית ליה דאמימר והא

מוסף רש"י

הנושא נשים בעבירה. גרשה ופלוה (בבבבב). חכאן שירי לעמוד הבא: על דעת רבים. ועל דעת צ"ד (מכות טו.) שצמריס לו נדר (ערכין כג.) והרי מילי. דאין לו הפכה לנדר שהלך על דעת רבים (בבבבב). הדרה פשע בינוקי מלקא אום ומחס (טו) מהא חסד יור מני (מכות טו.) רב צירי כורא. מתמיה ידו ולא היה כחב שמו (לקמן) כורא הריג היה עשה בשערות צמקס מתמיה וכר ידע ועולט על דא חסמיה ומעיל על חסמיה שמו. והפכרס טעם אמאי ציר כורא ומתא. ארט אלא טעם. ומתא על ספ משפס. זה נהג לאלול דמיס זה נהג צממיה. וימנא עמלמא היו עשוי (רשב"ם) רב (ספ.) צירי הדרתא. ענין של דקל (לקמן טו.) מיות של דקל וענפים שהו צר צמקס מתמיה שמו (רבי טו.) רב חסדא סכך. חסד ספין משמו (טו.) רב הושעיא עין. חסד עי"ן שמו (טו.) מכותא. נס שפוסרין עליו וילן נס ספיה (לקמן טו.) מותן של ספיה. מתמיה בלע"ז (רבי טו.) שנמנו מלהלוח זה את זה. מני העביעית השמשות (רבי טו.) עמד והתקין פרוכבול. התקן חקיה של חשט. שיא מוסר שטרתי לביד ויבט עליהן פרוכבול (טו.) פרו. רוח חנו שהפיר על מדותיו דמ' נה (ד) נול עשירי. לומר רוח לעשירי של יפקרו שלם (רשב"ם רבי טו.) ועי' לקמן טו.) מוסרי לבס פלוני ופלוני דיינין. שהא מוסר שטרתי לביד. דלוי לא תבע ליה לבעל חוב אלא ה"ד וכן וירדן לנכסיו ולא קיימא ניה לא יגוס (רש"י רב.) שאבגו כל זמן שארצה. וכו' לא משמט ליה בעינש. ללא קיימא ניה לא יגוס שאין חובע חובו אלא צ"ד (רבי טו.) וזה דבר השמיטה שמו. מני השמטת ספס. אמאי מני מני מני מני מני שמו (רבי טו.) במוך שאי משמט במוך שאי אתה משמט קרקע. כן ממדי ולאחר שגלו (פסדיו דה).

ושמנוס בחמשה מנה. הביאתם לפנינו ושמו דמיהן חמשה מנה: גט יבמין הוה. יבמה היה זה שנתן לה גט לפוסלה על האמין והיא צאה לגבות כמותה מנכסי בעלה הראשון שנתארמלה הימנו: לא שנו. דגביא צדקה: אלא בשלא ניסא. לאחר צענת גביתא כמוכה: דמיפר לה בעל. והיא

סומכת על כך וגודרת וגובה על שקר: בקדומין. צדריס שקדמו לגשוין: לריך לפרט אס הנדר. הנשאל לחסד על נדרו לריך לפרט היאך נדר הנדר הזה וכי מפרטה קמיה דלימומים נדרה וכן נדרה אס נהניתי ממכותתי כלום לא שרו לה: צרבים. ודרת צפני עשרה וקסדר נדר שהודר צרבים אין לו הפכה: מאי לאו נדרה שפסל. צענת גביתא לאחר נשואין וקשיא לרב הונא: מעיקרא. נדרה קודם נשואין גובה אף אחר נשואין דלית מיפר בקדומים דכתיב ואס בית אישה נדרה (במדבר ג): נודרת וגובה. משמע נודרת השתא: סנאי היא. לקמן פליגי בה צפרקין (דף מה:) איכא למ"ד יש לו הפכה ואליביה לא גביא משום דמיפר לה: ואיכא למ"ד אין לו הפכה. ואליביה מדריין לה צרבים וגביא: דגליו ליה לדיבוריה. ואינו מפרש הכל: וחסד. אינו מיפר אלא לדעת מה ששמע הליך לא יפרט על מה נדר אלא יאמר כך נדרתי ואסרתי עלי פירות מין פלוני: משום איסורא. שמה על דבר איסור נדרה כגון על גבי כמותה וכגון יאסרו עלי כל פירות שבעולם אס אעבור עבידה פלוני וכו' להסיר את נדרו סתם וכו' לעבור העבירה: הנושא נשים בעבירה. כהן הנושא נשים פסולות לכהונה פסול לעבודה: עד שידור הנאה. ממנה לגרשה ומשנה היא בבבבבב (דף מה:). נודר. הנאה: ועובר. עבירה ואע"פ שעדיין לא גרשה: יורד. מן העבודה לאחר שסיים ומגרשה על

נשים פסולות לכהונה פסול לעבודה: עד שידור הנאה. ממנה לגרשה ומשנה היא בבבבבב (דף מה:). נודר. הנאה: ועובר. עבירה ואע"פ שעדיין לא גרשה: יורד. מן העבודה לאחר שסיים ומגרשה על

ללקולא ורבנן פליגי ואמרי לא יחזיר משום קלקולא ולא מכלפי צין ידעו רבים ללא ידעו צו רבים אלמא יש לו הפכה וכן משמע התם דקאמר לרבנן אטו התם מי חיל עליהו שזועה כלל משמע דלרבנן יש לו הפכה וא"ת לאמימר והא על דעת רבים אין לו הפכה א"כ ע"כ לא כל ענין אמרי רבנן ללא יחזיר דבעל דעת רבים ליכא קלקולא א"כ צרבים מני מנא ליה דצברי דיש לו הפכה וי"ל דצרבים שהזכיר רבי יהודה אס איתא דלרבנן אין לו הפכה הוה להו לרבנן לפרושי ולחלק ולומר איפכא מדר' יהודה אבל בעל דעת רבים אין לחוש דלא איירי בה רבנן דר' יהודה נמי לא הזכיר על דעת רבים ועוד דבעל דעת רבים לא פסיקא להו לרבנן למתני דיחזיר דלפעמים יש היתר בעל דעת רבים כגון מדעתם של אוחס רבים או לדבר מנאו ואיכא קלקולא אבל צרבים אס איתא דאין לו הפכה הוה להו למתני דיחזיר דמילתא דפסיקא היא דכשום ענין אין לו הפכה לא שנה לדבר מנאו ולא שנה לדבר הכרות תדע מדעתה גבועיה לדבר מנאו היה: ל"חולש ד"מא אודה גבוי חכב ושירי אה. משמע דלדבר הונא פריך אבל אי לאו דרב הונא לא הוה קשיא ליה אמתני' ולמאי דפרישית דרב הונא פליגי אמתני' אתי שפיר דאמתני' ליכא למיפרך דהא איכא למימר דמדריין לה על דעת רבים אבל לרב הונא לא מני לגשויה הכי אבל למאי דפי' דגבי חסד מודה רב הונא דאין לו הפכה בלא רב הונא הוה מני למיפרך אמתני' וי"ל דלא מני למיפרך אמתני' בלא רב הונא דאיכא למימר שדיר אותה על זה הסכר ותוכל לאלתר בפנינו אבל לרב הונא דקאמר יבמין אין מדיירין אותה ואין מועיל להדירה על הככר שאינה חוששת כיון דליניה באיסור כל ימיה כי לא ניסת נמי יחוש דלמא אולה לגבי חסד ושירי לה וא"ת צין חסד צין בעל אין יכולין להפך שלא צפני היתומים הא אמרי' צדריס צפ' ר"א (דף טו.) דהמודר הנאה מחזירו אין מתירין לו אלא צפני וילין מנשה ודקיהו צמדין לך והתיר נדך וי"ל דבדיעבד אס הפך מוסר מדע מדקמין דקיהו שהיה חסד גמור על מה שהתירו לו כשהדרין שלא צפני נבוכדנצר ועוד דטעם דאין מתירין לו אלא צפני מפרש צירושלמי דנדרים דלאמר חסד' האותפין המודר הנאה מחזירו צפניו אין נשאל אלא צפניו נשאל צין צפניו צין שאל צפניו ר' יוחנן אמר מפני הבושה ור' יהושע בן לוי אמר מפני החשד ואחא הדא פלוגתא כהלין פלוגתא דמיא יוס הכפורים לריך לפרט את מעשיו דברי ר' יהודה בן צמירא ר"ע אומר אין לריך לפרט את מעשיו פי' מפני הבושה שנתביש לפניו במה שגדר הנאה ממנו וכן מפרש מעשיו כדי שיתביש מחטאיו ומ"ד מפני החשד פי' שלא יתשדוהו שעבר על נדרו ולכן נמי לא יפרט מעשיו שלא יתשדוהו צבאר עבירות והשתא מיחא הכא דלא שייך לא בושה ולא חשד דלא ידעי א"כ קבלה כלום ממכותמה והא דיליף משהי ודקיהו היינו כר' יהושע בן לוי דהתם מפני החשד איכא חשד צושה ליכא: קסבר צ"ד אפרט את הנדר. צירושלמי משמע דמשהי קיימא לן דהסוה דלמא קמיה דר' בון אמר ליה נדרי אמר ליה מאי נדרת א"ל נדרית דלא מרווחא אמר ליה וכי עבדין כדון אמר ליה לנחן בקוביא קאמינא אמר ליה ברוך שצבר צדרי חכמים שאמרו לריך לפרט את הנדר דאי לאו דפרטת לנדר התרתיהו לך וא"ת צפ' שום היתומין (ערכין דף כג.) גבי מקדיש נכסיו ויהי' עליו כמותה (ו) ובעל חוב) דקאמר ר' אליעזר כשהוה מגרשה ידור הנאה ור' יהושע אומר אינו לריך ומפרש דפליגי נגדר שהודר צרבים דרבי אליעזר סבר דאין לו הפכה ור' יהושע סבר יש לו הפכה ואינו לריך דקאמר היינו דאינו מועיל וא"כ תקשי דכריך התם לעיל לימא רב הונא כתנאי אמר לשמעיה דכיון דרב הונא סבר לריך לפרט אמתאי אינו מועיל וא"כ הא דרב הונא דלריך לפרט היא כתנאי ומיהו לא קיימא התם מסקנה הכי: דלמא הנושא נשים בו. ה"ה דמני למיפרך ממתניתין דהכא:

ותנני ע"ה נודר ועובר ויגרש. קשה לר"י דלמאי הוצרך לאמורי ומני עלה לריך ממתניתין גופיה דקמני פסול עד שידור הנאה ואי אמרת אין לריך לפרט הנדר ליחוש דלמא כו' ונראה לי דאמתניתין הוה מני למימר דפסול מלעבוד אפי' גרשה עד שידור הנאה שלא יקח לעולם נשים פסולות יותר וכלך לא שייך למיפרך ליחוש דלמא כו' כיון דכבר גירש חו ליכא למיחש דלמא ישאל על נדרו כדי ילקח נשים פסולות אבל הא דמני ועובר ומגרש פריך שפיר כיון דעדיין לא גרשה יש לחוש דלמא אול לגבי חסד ושירי ליה ולא יגרש: אמר

(א) (מדרס טו. עב. פט.). (ב) מכות טו. (ג) ועי' מוס' בבבבבב: ד"ה: היתמא, (ד) בבבבבב: מ"ה: (ה) (שעשוע הדפוס), (ו) וז"ל ולא שייך רש"י.

גליון הש"ס

גמ' ניסת אין מדיירין אותה. עיין משנה למנך פי"ב מהל' מירות הל' ז:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי טעמא לא דמיפר:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

(א) חוס' ד"ה אלא נשאת אין מדיירין אותה וא"ת ודירה וכו' וכן קשה צמון. עיין שו"ת שעב אפרים ט"ז ע"ג דף נא ע"ה וע"כ י' רות ד' דיבר טו:

חוספות ר"ד

התקין ר"ד הווק וכו' אמר רב הונא ל"ש אלא בשלא נשאת אבל נשאת אין מדיירין אותה נשאת מ"ט לא דמיפר לה בעל כי לא נשאת ומי לכו מינסבא מיפר לה בעל אין הבעל מיפר בקדומין: וליחוש דלמא אולה לגבי חסד ושירי לה קסבר לפרט את הנדר הוא צריך פ"י צריך לפרט לו למה נדר הנדר הוה ואם לא יפרט לו הכל אינו מותר. ואם תפרש לו הענין למה נדרה לא יחיר לה:

השולח פרק רביעי גיטין

עין משפט
נר מצוה

(א) [מטת טו] גבורת מו.
 ערבות (ג). (ד) מכת טו.
 (ה) זיל אלל לר"א כי ותי
 לעיל ד. מדיה דקיימא ולקמן
 סה. ד"ה ר"ל (ד) [לעיל טו]
 (ו) [מקפדה ספ"א].
 (ז) ז"כ קפ"א: לקמן פו.
 (ח) שביעית פ"י מ"ג (ח) [נס
 מ"ד]. (ט) [לעיל כג]. (י) ז"ל
 ופלוני דיינין. (יא) מ"ק
 כ: ק"וין (י"ג) (י"ד) [ע"ג].
 (טו) [פ"ד ה"ג]. (טז) [ע"ג].
 (יז) [ע"ג]. (יח) [ע"ג].
 (יט) [ע"ג]. (כ) [ע"ג].
 (כא) [ע"ג]. (כב) [ע"ג].
 (כג) [ע"ג]. (כד) [ע"ג].
 (כה) [ע"ג]. (כו) [ע"ג].

על דעת רבים. כך יאמר לו הרי לנו מדריגין אותך על דעמינו: **וה"מ.** דאין לו הפרה: **לדבר הרשות.** שאין צריכים להפטרנו לנזרך דבר מלוה: **לדרייה.** שלא ילמד עוד מיתוקות: **דכוס פשע ביוקו.** חובטין יומר מנאי: **לר"א דאמר.** צ"פ במר"א (לקמן פו). עדי מסירה כרמי דקמני ר' אלעזר אומר אפילו אין עליו

מדריגין ליה ברבים הניחא למאן דאמר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למאן דאמר איש לו הפרה מאי איכא למימר ימדריגין ליה על דעת רבים דאמר אמימר יהלכתא אפילו למאן דאמר נדר שהודר ברבים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה ויהונו מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה יש לו הפרה כי ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא על דעת רבים דהוה פשע בינוקי ואהדריה רבינא דלא אישתכח דייק כוותיה: והעדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם: מפני תיקון העולם דאורייתא הוא דכתיב וכתוב בספר וחתום אמר רבה לא צריכא לרבי אלעזר דאמר ר' עדי מסירה כרמי התיקו רבנן עדי התימה מפני תיקון העולם דומיין דמייתי סהדי אין נמי זומנין דאזלי למדינת הים רב יוסף אמר אפי' תימא לר' מאיר התקינו שיהא עדים מפרשין שמותייהו בגיטין מפני תיקון העולם כדתניא בראשונה היה כותב אני פלוני חתמתי עד אם כתב ידו יוצא ממקום אחר כשר ואם לאו פסול אמר רבן גמליאל תקנה גדולה התקינו ושיהיו מפרשין שמותייהו בגיטין מפני תיקון העולם וכסימנא לא והא ר' רב צייר כורא ורבי חנינא צייר הרוחא רב סדא סמך ורב הושעיא עין רבה בר רב הונא צייר מכוחא שאני רבנן דבבאיין סימנייהו מעיקרא במאי אפקעינהו בדיסקי: הלל התקין פרוסבול וכו': תנן התם פרוסבול אינו משמש יזה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן שראה את העם שגמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' עמד והתקין פרוסבול וזה הוא גופו של פרוסבול מוסרני לכם פלוני דייגין שבמקום פלוני שכל חוב והדיינים חותמים למטה או העדים ומי איכא מידי דמדאורייתא משמטא שביעית והתקין הלל דלא משמטא אמר אביי בשביעית בומן הזה ורבי היא דתניא ר' רבי אומר ר' רבה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בומן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים או אתה משמט כספים

אמר אמימר הלכתא אפי' צ"פ כו'. במכות (דף טו). גרסי' צרוב ספרים אמר אמימר יהלכתא נדר שהודר ברבים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה ולפי גירסא זו משמע דכן הלכה כההוא דאמר ר' אלעזר דגרס כו' למ"ד כו' שלא כההוא דאמר ר' אלעזר דגרס צרוב צרוב מ"מ מדפסק צעל דעת רבים דאין לו הפרה מכלל שקוצר דברצים יש לו הפרה דאי אין לו כ"ש על דעת רבים ומה הולך לפסוק הלכתא צעל דעת רבים כיון דאפילו ברבים אין לו הפרה ושלא בלשון פסק היה לו לומר אפי' למ"ד ברבים יש לו הפרה כו' אע"ג דקאמר לעיל דמדריגין ליה ברבים אלינא דרב נתמן דקיל כוותיה דביי וענין דינא ש'איתשיל לענין פירעון כמורה הא פריך בחר הכי הניחא למ"ד קאזי ומלכא למימר דלארבע נתמן נמי קאזי ומלכא רב אחא נמי לשהוא מקרי דרדקי על דעת רבים משמע דקסנר דברצים יש לו הפרה ורב יוסף דאמר דברצים פסקים (פסקים קו). אדור ברבים דלא אישתי שיכרס משמע דקסנר דברצים אין לו הפרה לא קיל הכי: **אבל** דבר מצוה יש לו הפרה. אומר ר"מ משום דמקמחא ניחא להו לרבים משום מלוה ועוד אומר ר"מ דעל דעת היינו כשאומר על דעת פלוני ופלוני אפי' שלא צפנייהו אצל על דעת רבים סתם לאו כלום הוא ועל דעת יחיד אע"פ שפרט על דעתו יכול חסד להמיר: **וזה העדים** חותמין ע"ה הגט כו'. ר"מ מתק מספרו וי"ו מוהעדים ושמה משום דהוה משמע דר"ג מיקן ובגמרא אמר ר"ג חקנה גדולה חתמין משמע דמקודס נתקנה: **מי איכא מידי דמדאורייתא** משפט שביעית ותיקן הלא דלא משפט. השמא לא צעני רבא לשניי אהן קושיא דהפקר צ"ד הפקר כדמשיני נמר הכי משום דקשיא ליה דלא היה לו להעיל לעקור דשביעית כספרי ואשר ייהיה לך את אחיך משמט ידך (דברים טו) ולא של אחיך צדך מכאן אמרו המלוה חזירו על המשטין והמוסר שטרותיו צ"ד אין משמטין מ"מ לא היה לו לעשות חקנה ללמד לעשות שביעית צדך השמטת כספים שנתה מורה וצוקנו פירש דרשא קאזי נמי לשניי פרכא דהכא ודרשא דספרי עיקרה אמלחה על המשכון דמוסר שטרותיו הו' מטעם דהפקר צ"ד היה הפקר אלא דלקרא קסמין לה: **בומן** שאתה משמט כו'. פירש נקונט' דהשמטת קרקע לא נהגא ציית ש'והיובל נוהג שמיטה שמוט אחת שמיטת יובל ואחת שמיטת עליה

לא א מ"י פ"ו מהלכות שבעות הל' ח סמג לאון רמא טו"ש ע"ד סימן רמב סעי' כג: **לד** ב מ"י מהל' בילת מקדש הל' ט: **לה** ג ד מ"י פ"ו מהל' שבעות הל' ח סמג לאון רמא טו"ש ע"ד סימן רמב סעי' כג: **לו** ה ה מ"י פ"ו מהל' גיטין הל' טו כ סמג עשין נ טו"ש ע"ד סימן קל סעיף יא: **לז** ו ד מ"י פ"ט מהל' שמיטה הלכה טו טו"ש ע"ד סימן טו סעיף י"ז: **לא** ח מ"י ס"ה הל' י"ז טו"ש ע"ד סימן י"ז: **לב** ט י מ"י ס"ה הל' טו טו"ש ע"ד סימן י"ז:

תורה אור השלם

1. שרוד בבסוף יקנו ורובו בספר וחתום והעדי עדים בארץ בגיטין ובסביבי וירושלם ובעיר ירודה ובעיר הרב ובעיר השפלה ובעיר הגב כי אישית אח שבתם נאם יי' ימיהו לה מד 2. השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת המשפחה ורעה עיניך בארץ האביקן ולא תתן לו קרוא עקיף אלא ויהיה קב חטא: דברים טו י' 3. וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישא ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמוטה לוי' דברים טו ב

גליון הש"ס

גם' תוספת גדולה התקינו עין שנתה מה ע"ה מדיה גדולה: ר"ה בוסן ורבי כדאמר' בהרי"א עין ר"ה נט ע"ה מדיה קמ"ל:

הנהגות מהר"ב

רנשורבר
 [א] תורה' זמן ומי ונהל לר"ת וכו' שמיטה משמטת ומי' נ"ב ע"י בר"ה דף כט ע"ה נמוס' דיה' קמ"ל ומי' נ"ב פכטו כספ"י גליון נקטס כוונת דהס' ע"ש הוי"ק. שז רמתי כיושלמי פ"י דריה הל' לו דלחמ ר"י משום חמטס דיוכל שמיטת נמי כספ"י וז"ל ע"ה ע"ה ק' המוס' דריה הניל הוי"ק

מוסף רש"י

הובא בשו"ת הקודם

תוספות רי"ד

אמר אמימר אפי' למ"ד נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ע"ד רבים אין לו הפרה פי' שאמרו לו הודר על דעתנו וה"מ לדבר מלוה יש לו התרה והוא מקרי דרדקי דאורייתא ר' אבא רהו פשע בינוקי ויהי מייסוק יומר מדאי ואהדריה רבינא דלא אשכח דייק כוותיה. והסיכמו כל גאוי הוסיבתי שאין סומכין על זו המשנה ועל זו הלכה ואין אומרים נפרעת כמותיה אלא בשבתה כפי כ"ד וכן הלכה ורווחת בירשאל: העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם מפני חקן העולם דאורייתא הוא דכתיב וכתוב בספר וחתום אמר רבה עדים אמר רבא לא צריכא [אלא] לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרמי ותיקנו רבנן עדי חתימה דיימין דמיתין סהדי. אי נמי דומנין דאזלי למדינת הים פי' והכי תנן לקמן שולחי' מסכתין ר' אלעזר אומר אפי' שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר שאין העדים

מדריגין ליה ברבים הניחא למאן דאמר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למאן דאמר איש לו הפרה מאי איכא למימר ימדריגין ליה על דעת רבים דאמר אמימר יהלכתא אפילו למאן דאמר נדר שהודר ברבים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה ויהונו מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה יש לו הפרה כי ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא על דעת רבים דהוה פשע בינוקי ואהדריה רבינא דלא אישתכח דייק כוותיה: והעדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם: מפני תיקון העולם דאורייתא הוא דכתיב וכתוב בספר וחתום אמר רבה לא צריכא לרבי אלעזר דאמר ר' עדי מסירה כרמי התיקו רבנן עדי התימה מפני תיקון העולם דומיין דמייתי סהדי אין נמי זומנין דאזלי למדינת הים רב יוסף אמר אפי' תימא לר' מאיר התקינו שיהא עדים מפרשין שמותייהו בגיטין מפני תיקון העולם כדתניא בראשונה היה כותב אני פלוני חתמתי עד אם כתב ידו יוצא ממקום אחר כשר ואם לאו פסול אמר רבן גמליאל תקנה גדולה התקינו ושיהיו מפרשין שמותייהו בגיטין מפני תיקון העולם וכסימנא לא והא ר' רב צייר כורא ורבי חנינא צייר הרוחא רב סדא סמך ורב הושעיא עין רבה בר רב הונא צייר מכוחא שאני רבנן דבבאיין סימנייהו מעיקרא במאי אפקעינהו בדיסקי: הלל התקין פרוסבול וכו': תנן התם פרוסבול אינו משמש יזה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן שראה את העם שגמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' עמד והתקין פרוסבול וזה הוא גופו של פרוסבול מוסרני לכם פלוני דייגין שבמקום פלוני שכל חוב והדיינים חותמים למטה או העדים ומי איכא מידי דמדאורייתא משמטא שביעית והתקין הלל דלא משמטא אמר אביי בשביעית בומן הזה ורבי היא דתניא ר' רבי אומר ר' רבה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בומן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים או אתה משמט כספים

אמר אמימר הלכתא אפי' צ"פ כו'. במכות (דף טו). גרסי' צרוב ספרים אמר אמימר יהלכתא נדר שהודר ברבים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה ולפי גירסא זו משמע דכן הלכה כההוא דאמר ר' אלעזר דגרס כו' למ"ד כו' שלא כההוא דאמר ר' אלעזר דגרס צרוב צרוב מ"מ מדפסק צעל דעת רבים דאין לו הפרה מכלל שקוצר דברצים יש לו הפרה דאי אין לו כ"ש על דעת רבים ומה הולך לפסוק הלכתא צעל דעת רבים כיון דאפילו ברבים אין לו הפרה ושלא בלשון פסק היה לו לומר אפי' למ"ד ברבים יש לו הפרה כו' אע"ג דקאמר לעיל דמדריגין ליה ברבים אלינא דרב נתמן דקיל כוותיה דביי וענין דינא ש'איתשיל לענין פירעון כמורה הא פריך בחר הכי הניחא למ"ד קאזי ומלכא למימר דלארבע נתמן נמי קאזי ומלכא רב אחא נמי לשהוא מקרי דרדקי על דעת רבים משמע דקסנר דברצים יש לו הפרה ורב יוסף דאמר דברצים פסקים (פסקים קו). אדור ברבים דלא אישתי שיכרס משמע דקסנר דברצים אין לו הפרה לא קיל הכי: **אבל** דבר מצוה יש לו הפרה. אומר ר"מ משום דמקמחא ניחא להו לרבים משום מלוה ועוד אומר ר"מ דעל דעת היינו כשאומר על דעת פלוני ופלוני אפי' שלא צפנייהו אצל על דעת רבים סתם לאו כלום הוא ועל דעת יחיד אע"פ שפרט על דעתו יכול חסד להמיר: **וזה העדים** חותמין ע"ה הגט כו'. ר"מ מתק מספרו וי"ו מוהעדים ושמה משום דהוה משמע דר"ג מיקן ובגמרא אמר ר"ג חקנה גדולה חתמין משמע דמקודס נתקנה: **מי איכא מידי דמדאורייתא** משפט שביעית ותיקן הלא דלא משפט. השמא לא צעני רבא לשניי אהן קושיא דהפקר צ"ד הפקר כדמשיני נמר הכי משום דקשיא ליה דלא היה לו להעיל לעקור דשביעית כספרי ואשר ייהיה לך את אחיך משמט ידך (דברים טו) ולא של אחיך צדך מכאן אמרו המלוה חזירו על המשטין והמוסר שטרותיו צ"ד אין משמטין מ"מ לא היה לו לעשות חקנה ללמד לעשות שביעית צדך השמטת כספים שנתה מורה וצוקנו פירש דרשא קאזי נמי לשניי פרכא דהכא ודרשא דספרי עיקרה אמלחה על המשכון דמוסר שטרותיו הו' מטעם דהפקר צ"ד היה הפקר אלא דלקרא קסמין לה: **בומן** שאתה משמט כו'. פירש נקונט' דהשמטת קרקע לא נהגא ציית ש'והיובל נוהג שמיטה שמוט אחת שמיטת יובל ואחת שמיטת עליה

תוספות רי"ד (המשך)
 חותמין על הגט אפי' מפני תיקון העולם פי' אלעזר לא יצי עדי חתימה כלל אלא עדי מסירה ואם אין שם עדי מסירה כגון שנתנו לה כיון לבינה אפי' שיש שם עדי חתימה אינו כלום ועדי מסירה כרמי ולמה נהגו העולם לחתום עדים בנט מפני תיקון העולם שמה ועדי מסירה ימיתו ואם ילכו למדינת הים וכשכתב האשה לנישא בנט זה שאינו חתום לא נאמין לה שהבעל כתבו ונתנו לה דירמא אידי חבתה ליה אבל אם הגט חתום עדי הגט מוכיחים שהבעל כתבו וחתמו שבלא רשותו לא היו חותמים העדים ובודאי ברשות הבעל חתמו ויזון שנכשיו יוצא מחתת יד האשה בודאי כי הבעל כתיב לה ולא הישקין ככל שטר מלוה דניק מחתיה מלה או שטר כתיב דניק מחתיה לוקח שמא מיד מלוה או מיד (הלוקח) ופלא ופלא ומצאוהו ודלוקח והי' הכא נמי לא הישקין אלא ודאי הבעל נתנו לה וכשנתנו לה בכשרות נתנו לה בפני עדי מסירה והליכ נאמת האשה לומר בפני פלוני ופלוני נתנו לי והלכו להם למדינת הים אבל אם כתיבו נתנו לה בעיל הגט אינה מוציאה עדין מסירה אינה מבורשת דאורייתא כיון לבניה נתנו לה ובלא עדי מסירה לא מיגרשה כלל ור"י ד"ל כתב שמעי' מיהא דלא צריכים לעדי מסירה אבל היכא דליבא עדי חתימה אבא מני בלא עדי מסירה אוניו נ"ל. רב יוסף פירש אפילו תימא ר"מ דאמר עדי חתימה כרמי התקינו שיהיו מפרשין שמותייהו בנט מפני חקן העולם כדתניא בראשונה היו כותבין אני פלוני חתמתי עד אם היה כתב ידו יוצא ממקום אחר כשר ואם לאו פסול התקינו שיהיו מפרשין שמותייהו בגיטין מפני תיקון העולם וכסימנא לא והא ר' רב צייר כורא ור' חנינא צייר הרוחא פי' כענן של חלק רבה בר רב הונא צייר מכוחא שאני רבנן דבבאיין סימנייהו מעיקרא במאי אפקעינהו בדיסקי: פי' בומן שאתה משמט אריות של שאלות שלום שהיו שולחים זו לזו: הלל התקין פרוסבול ותיקן חתם פרוסבול על הגט מפני אחר מן הדברים שהתקין הלל הזקן כשיאה שנתנו לה עם לבבך בליעל לאמר התקין הלל פרוסבול וזה גופו של פרוסבול מוסרני לפניהם פלוני ופלוני דייגין שבמקום פלוני ופלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה או העדים